

Dames en heren,

Mij is gevraagd u iets te vertellen over de sociale betekenis van een denksport in het algemeen en de betekenis van een denksportcentrum daarin, in het bijzonder. En dat alles in het kader van het gemeentelijk ouderenbeleid.

Ik doe dat niet vanuit een theoretisch of wetenschappelijk kader, maar puur vanuit mijn kennis en ervaring in de praktijk. Wat ik u ga vertellen berust dus niet op fictie of wishfull thinking.

Van tevoren moet ik toch – voor een goed begrip – iets over bridge zeggen.

Dit omdat bridge nu eenmaal een hele belangrijke – zo niet de belangrijkste - kurk is waarop het denksportcentrum drijft

Bridge – dames en heren – is niet zomaar een kaartspelletje. Met alle respect, maar het laat zich echt niet vergelijken met b.v. klaverjassen of hartenjagen. Het ligt meer op het niveau van schaken, dammen en go. Het is een redelijk ingewikkeld spel en om het te leren, volgt men doorgaans een cursus. Die worden in heel het land door daartoe opgeleide en bevoegde leraren gegeven.

Je speelt het samen met een partner tegen een ander tweetal en het bestaat uit twee delen. Namelijk het bieden, dat is een soort veiling waarbij de paren tegen elkaar opbieden over wie het hoogste aantal slagen denkt te kunnen halen.

Daarna volgt het afspelen en moet de partij die dat hoogste bod gedaan heeft, het waarmaken dat hij tenminste die slagen haalt. Lukt hem dat, dan krijgt hij een aantal punten, afhankelijk van de hoogte van het contract. Lukt dat niet dan krijgt hij strafpunten, ook weer afhankelijk van de mate waarin hij gefaald heeft z'n contract te halen.

In competitieverband worden je resultaten met anderen vergeleken en kun je promoveren of degraderen.

Eigenlijk moet ik er veel meer over vertellen, maar dat zou in het kader van mijn verhaal veel te veel tijd vergen. U moet het dus maar met deze versimpelde en onvolledige uitleg doen.

In ieder geval houdt bridge ontzettend veel in. Veel mensen raken er door gegrepen als ze het spelletje eenmaal een beetje door hebben. Soms zou je van een zekere verslaving kunnen spreken. Dus u bent gewaarschuwd. Maar genoeg hierover.

Terug nu naar de sociale betekenis van bridge in een denksportcentrum, op basis van de praktijkervaringen in de gemeente Papendrecht

Eerst even wat geschiedenis.

Al zo'n 10 jaar bestaat er in de gemeente Papendrecht een florerend denksportcentrum. Om even uw geografische kennis op te frissen: Papendrecht is een verstedelijkte plattelandsgemeente van zo'n 32.000 inwoners in de Alblasserwaard en gelegen aan de rivier de Merwede, pal tegenover Dordrecht.

Een denksportcentrum dat eigenlijk uit onvrede is geboren. Een paar bridgeclubs speelden in een lokale horeca-gelegenheid, waar ze in het begin van harte welkom waren.

Maar allengs kreeg de uitbater wat meer klandizie bestaande uit bruiloften en partijen. Die leverden natuurlijk heel wat meer op, want een denksport beoefenen en veel alcoholische versnaperingen nuttigen, gaat niet goed samen.

Kortom, we voelden ons steeds minder welkom, welk gevoel nog eens werd versterkt door een steeds hogere zaalhuur en pittige consumptieprijzen.

Mede uit die onvrede, staken eind 1994 een aantal lieden de koppen bij elkaar, hetgeen resulteerde in de oprichting op 1 februari 1995 van een Stichting Denksport Papendrecht.

De initiatiefnemers gingen daarbij ook uit van de veronderstelling, dat het halen van de denksport uit de sfeer van kantines, kroegen en bejaardentehuizen, op zich al een positieve impuls aan het denksportgebeuren zou geven.

Welnu die veronderstelling is voor meer dan 100% bewaarheid geworden. Momenteel maken maar liefst 6 bridgeverenigingen en 1 schaakvereniging gebruik van ons centrum. Het ledental is enorm gegroeid – totaal nu rond de 600 leden - en een tweetal verenigingen hebben zelfs een wachtlijst, omdat de zaal eenvoudigweg niet meer mensen kan bevatten.

Een mooi voorbeeld is onze schaakvereniging. In 1995 bedroeg het totaal aantal leden – inclusief de jeugd – rond de 50. Vandaag de dag zijn dat er rond de 80.

En daarmee heb ik gelijk al een belangrijk deel van de meerwaarde van een denksportcentrum te pakken. Het geeft een enorme impuls. Als op één situatie de stelling “het geheel is meer dan de samenstellende delen” van toepassing is, dan is het hier.

Na de oprichting van de stichting was het wachten op de gouden kans. Nu was dat wachten overigens niet zo passief, want onderwijl werd er gewerkt aan een goede bestuursstructuur en werd de gemeente bij de plannen betrokken.

Maar die kans kwam verrassend snel, een paar maanden later al. Er kwam een gebouw beschikbaar dat z'n leven als een semi-permanent schoolgebouw was begonnen, en daarna was getransformeerd tot een dansschool.

Ik zal u niet vermoeien met u uitvoerig te vertellen over de krachttoer die toen in luttele maanden is verricht. Maar het resultaat was, dat we begin 1996 onze intrek in ons schitterende denksportcentrum konden nemen.

Wat zijn nu de maatschappelijke kosten en opbrengsten van zo'n denksportcentrum. Wat voegt het nog meer toe, dan ledengroei en een betere positionering, die ik al genoemd heb en wat kost het?

Welnu, de kosten kun je verdelen in éénmalige investeringskosten en blijvende exploitatiekosten.

Om u gelijk maar op een heel belangrijk punt gerust te stellen: een door vrijwilligers gedragen denksportcentrum kan de dagelijkse exploitatie goed rond krijgen. In Papendrecht draaien we nu 10 jaar. We schrijven het gebouw af, we reserveren voor groot onderhoud, we betalen onze beroepskrachten en oproepkrachten 100% wit, betalen voor alle denkbare sociale voorzieningen, inclusief een pensioenvoorziening en we krijgen geen cent subsidie. En dat terwijl de huren redelijk zijn en de consumptieprijzen duidelijk onder horeca-niveau liggen.

Ik denk dat dat voor u een heel belangrijk gegeven is. Bij het mogelijk maken van een denksportcentrum, hoeft u niet een ongewis financieel avontuur aan te gaan. Een éénmalige kapitaalinjectie in gebouw of geld volstaat. En hoeveel dat is, is uiteraard van een aantal factoren afhankelijk, die van plaats tot plaats zullen verschillen.

In Papendrecht fourneerde de gemeente in 1995 een eenmalig bedrag van f.165.000,- ofwel omgerekend naar Euro's van vandaag zo'n 100.000 Euro. Verder stelde ze zich garant voor een deel van de door ons aangegane geldleningen. Dat deel is overigens al afgelost, zodat dat risico ook al verdwenen is.

Als je dat vergelijkt met de kosten voor andere sport- of welzijnsvoorzieningen, dan zijn de kosten van een denksportcentrum, eigenlijk peanuts.

Nog een aardig voorbeeld uit Papendrecht om die stelling te illustreren.

We delen ons parkeerterrein met het Theater. Ook daar komen, net als bij ons, zo'n 30.000 bezoekers per jaar. Alleen kost dat de gemeente vele tonnen Euro's per jaar en dat houdt bij wijze van spreken nooit meer op en wordt alleen elk jaar een beetje meer. En we bezorgen toch ongeveer hetzelfde aantal mensen een plezierige avond.

Nu kunt u zeggen dat op zo'n vergelijking best wat af te dingen is, appels en peren enz, maar het verschil blijft toch buitengewoon significant.

Waarom kunnen wij nu zoveel goedkoper zijn dan andere sport- en welzijnsvoorzieningen.

Welnu, dat is betrekkelijk eenvoudig uit te leggen. Het runnen van een denksportcentrum gebeurt grotendeels door vrijwilligers. Door Vutters en gepensioneerden, die gratis hun werkkracht, kennis en ervaring inzetten en daaraan veel plezier en voldoening beleven.

En zo kom ik gelijk aan de "opbrengsten" van een denksportcentrum.

In ons centrum zijn zo'n 50 vrijwilligers werkzaam. Dat loop van klusjesman, electricien, bestuurder, vakkenvuller, barvrijwilliger. I.T-er tot accountant. Al die mensen beschouwen het centrum als was het van henzelf. Zien en voelen dat ze iets presteren dat gezien mag worden. Zijn er trots op dit met elkaar te fixsen.

Dat noem ik altijd maar het sociale kapitaal dat daardoor in de gemeenschap Papendrecht wordt opgebouwd. Net zoals dat b.v. bij veel sportverenigingen het geval is. Een heel belangrijk iets om de sociale samenhang, de cohesie, in een gemeenschap te bevorderen. Een "opbrengst" die in de individualistische samenleving van vandaag de dag, niet onderschat moet worden.

Een andere opbrengst. We hebben voor 1,5 formatieplaats beroepskrachten in dienst. Dat zijn twee vroegere Melketiers. Mensen met een zogenoemde Melkertbaan. Nu komen ze, al weer vele jaren, geheel voor onze rekening. We hebben dus anderhalve blijvende arbeidsplaats geschapen.

U weet beter dan ik, wat het kost om via allerlei integratietrajecten één arbeidsplaats te scheppen. Zeker nu de gemeente de bijstandsuitgaven voor 100% zelf moet betalen. Ik durf de stelling aan, dat de gemeente in ons geval de 75000 Euro die ze ooit in ons heeft geïnvesteerd, al zo ongeveer heeft terug verdiend.

In het kader van uw ouderenbeleid, wil ik nog een ander groot pluspunt van een denksportcentrum noemen.

Een wel het punt dat, hoewel die sporten juist door ouderen worden beoefend, het totaal niet als een voorziening voor ouderen wordt beleefd, gevoeld of gelabeld.

Er bestaat bij jongere ouderen een grote weerstand om als oud of bejaard bestempeld te worden. En ik kan dat weten, want ik ben met mijn 65 jaar er één van. Ik – en velen met mij – voelen toch een zekere weerstand, om met het stempel van bejaarde op ons voorhoofd, te gaan kaarten of biljarten in een of ander bejaardentehuis of dienstencentrum.

Maar ik geneer me er helemaal niet voor, dat ik lid ben van de bridgeclub Niet Rokers Drechtsteden, waarvan de gemiddelde leeftijd rond de 69 jaar is. De jongste is 51 en de oudste is 84.

Nee, ik ga maandagavond gewoon gezellig bridgen op mijn bridgeclub.

Onze ervaring in Papendrecht is ook, dat er veel spontane initiatieven ontstaan. Vanuit de verenigingen ontdekken de mensen dat ze b.v. in hetzelfde appartementencomplex wonen en ontstaan er daardoor informele bridgeclubjes die in de gemeenschappelijke ruimte gaan spelen. Bijna altijd ontstaan er kleine clubjes van mensen die, soms een paar keer per week – over en weer met elkaar thuis bridgen. En zo een stukje eenzaamheid doorbreken.

Vooraf voor mensen die wat minder makkelijk contacten leggen is bridge een uitkomst. Het is voor hen soms moeilijk om iemand zo maar op de koffie te vragen. Je kunt afgewezen worden en dat is pijnlijk. Maar elkaar vragen om te bridgen gaat gemakkelijker, spontaner, is kennelijk vrijblijvender. Vraag me niet waarom dat zo is, maar het is gewoon zo. Ik vertel u geen theoretisch verhaal. Ik vertel wat ik in de praktijk meemaak.

Bridge is dus een prima middel – de praktijk bewijst het - om vereenzaming bij ouderen tegen te gaan.

Bridge, dames en heren, is ook non-discriminatoir, om het eens deftig te zeggen. Man of vrouw, fit of minder fit, jong of oud, het maakt geen enkel verschil. Iedereen kan het – zij het met een beetje inspanning – leren en doen.

Bridge, dames en heren, is in ieder geval geen dure sport. De contributie bedraagt over het algemeen niet veel meer dan een Euro per week en dan heb je ook alles. Er zijn geen bijkomende kosten van sportkleding of andere attributen. Een Euro per week. Zet dat eens af tegen wat ik een poosje geleden in mijn krant las.

“Ouderen die zich eenzaam voelen – in citeer nu – kunnen voor 28,75 Euro per uur gezelschap inhuren. Een bedrijf uit Oorschot biedt “sociale aandacht” aan.

Senioren kunnen een gezelschapsdame of –heer laten opdraven voor een wandeling, een spelletje kaart e.d.. Onder ouderen is een nijpende maar stille behoefte aan aandacht zegt directeur John Meuleman van DGM Ouderen Dienstverlening, die een gat in de markt denk te hebben ontdekt”. Einde citaat.

Of dat gat in de markt er is, weet ik niet. Maar wel zijn de geleerden het er over eens, dat door de toenemende vergrijzing en toename van ouderen die zich eenzaam voelen, er een maatschappelijk probleem is of tenminste op ons af komt. Dit krantenberichtje is er in ieder geval een signaal van.

Onweersproken is ook, dat er een steeds grotere behoefte zal bestaan aan een goed sociaal netwerk voor ouderen. Zeker nu alle beleid er op gericht is om ze zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en functioneren in een samenleving die – ik zei het al - veel individualistische trekjes vertoont.

In het kader van de WMO krijgt de gemeente per 1 januari a.s. een duidelijke en veelomvattende verantwoordelijkheid voor de sociale samenhang en de preventieve geestelijke gezondheidszorg in hun gemeente.

Natuurlijk, een denksportcentrum lost ook maar weer een deel van het probleem op. Maar wel staat voor mij als een paal boven water dat een denksportcentrum, binnen het samenhangende geheel van maatregelen die de gemeentelijke overheid moet treffen, een buitengewoon goedkope en buitengewoon doeltreffende maatregel is.

Ik hoop dat u, mede door wat u vanmiddag gehoord hebt, eens wil nadenken om in het kader van de totstandkoming van denksportcentra, zonedig een pro-actief beleid te voeren. Er moet nu eenmaal een startmoment zijn. In veel gevallen zal dat uit particulier initiatief voortvloeien.

Als dat om een of andere redenen niet gebeurt, dan hoop ik dat u als gemeente het initiatief wil nemen om belanghebbenden eens om de tafel te krijgen.

Het particulier initiatief zal het uiteindelijk moeten doen. Maar u kunt als gemeente wel zonnig de katalysator zijn en een belangrijke faciliterende rol vervullen.

De Wet WMO geeft u daarbij alle handvaten die u daarvoor nodig hebt.

Dank u wel.